

การจัดการความรู้ของหน่วยงาน
เรื่อง “ขั้นตอนการเปรียบเทียบคดี”

โดยนางสาวเนตรทิศา กาลวรรณ ตำแหน่งนิติกร
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ปัตตานี
เมื่อวันอังคารที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓
ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ปัตตานี

โดยให้ความรู้แก่ที่ประชุมในหัวข้อ เรื่อง ขั้นตอนการเปรียบเทียบคดี มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการเปรียบเทียบคดี มีการดำเนินการ ๕ ประการ

๑.ลงรับคดีในสมุดรับค่ากล่าวโทษ

๑) การบันทึกรับคดีในสมุดรับค่ากล่าวโทษ

๑.๑ต้องบันทึกในสมุดรับค่ากล่าวโทษทุกคดี ได้แก่ คดีที่ส่งพนักงานสอบสวน คดีที่ยังมิได้ตัวผู้กระทำผิด และคดีที่ทำการเปรียบเทียบคดี โดยเรียงตามลำดับก่อนหลังของการส่งคดีมาซึ่งที่ทำการเปรียบเทียบคดี ไม่มีการข้ามลำดับ โดยลำดับในสมุดรับค่ากล่าวโทษให้นับตามปฏิทิน

๑.๒การเปรียบเทียบคดีนอกสถานที่ตั้งปกติ และการเปรียบเทียบคดีในสถานที่ตั้งปกติ ให้แยกเล่มสมุดรับค่ากล่าวโทษออกจากกัน

๑.๓กรณีที่เป็นการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับคดี ได้แก่ ชื่อและตำแหน่งเจ้าพนักงานผู้จับกุม ชื่อผู้ต้องหา รวมทั้งอายุและภูมิลำเนา จำนวนของกลาง ข้อกล่าวหา พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด วันเวลาที่จับกุม สถานที่เกิดเหตุ และลงลายมือชื่อของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีในฐานะผู้บันทึก ตามลำดับ หากผู้ต้องหาเป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนตามกฎหมายในหน้าที่กรมสรรพสามิต ให้ลงรายงานดังกล่าวในสมุดรับค่ากล่าวโทษ และหากมีรายละเอียดอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวกับคดีก็ให้บันทึกเพิ่มเติมไว้ด้วย โดยสมุดรับค่ากล่าวโทษจะต้องไม่มีการขีด ลบ หรือฉีกหน้าใดหน้าหนึ่ง หากมีข้อผิดพลาดให้ขีดฆ่าและลงลายมือชื่อของผู้บันทึกและผู้ต้องหากำกับไว้หน้าแถวที่มีการแก้ไข

๑.๔กรณีคดีที่ส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีเพื่อฟ้องศาล หรือคดีที่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำผิด และเป็นกรณจับกุมหรือยึดอายัดโดยเจ้าพนักงานผู้จับกุมของกรมสรรพสามิตให้บันทึกในสมุดรับค่ากล่าวโทษทุกคดี โดยเจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องส่งเอกสาร ดังนี้

- สำเนาบันทึกการจับกุม หรือสำเนารายชื่ออายัดของกลาง แล้วแต่กรณี
- สำเนาบันทึกประจำวันของพนักงานสอบสวน

โดยให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินคดี จัดทำบันทึกคำให้การของผู้กล่าวโทษ (ส.ส. ๒/๕๔) หากของกลางนั้นจะต้องทำการพิสูจน์ ให้ส่งของกลางไปยังเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์ ของกลาง พร้อมแนบสำเนาบัญชีของกลาง (ส.ส. ๒/๔) ไว้กับสำนวนคดีด้วย

๒) การบันทึกเพิ่มเติมในสมุดรับคำกล่าวโทษ

๒.๑กรณีที่ทำกรเปรียบเทียบคดีโดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี และเป็นคดี

- เป็นคดีต้องมีการคืนของกลาง เนื่องจากเป็นของกลางที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้บันทึกไว้ท้ายสมุดรับคำกล่าวโทษว่า “ผู้ต้องหาได้รับของกลางในคดีคืนไปแล้ว” พร้อมให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อ
- เป็นคดีต้องคืนของกลาง กรณีที่ต้องชำระภาษีให้ครบถ้วนก่อนรับของกลางคืน ให้บันทึกข้อความไว้ท้ายสมุดรับคำกล่าวโทษว่า “ผู้ต้องหาได้ชำระภาษีสรรพสามิตครบถ้วนแล้ว เมื่อวันที่....ตามใบเสร็จรับเงิน เล่มที่... เลขที่... ลงวันที่... และผู้ต้องหาได้รับของกลางในคดีคืนไปแล้ว”

๒.๒กรณีที่เป็นคดีที่ส่งให้พนักงานสอบสวน ให้บันทึกไว้ท้ายสมุดรับคำกล่าวโทษ ว่า “ส่งพนักงานสอบสวน” และให้บันทึกเพิ่มเติม ดังนี้

- กรณีพนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหากลับมาดำเนินคดีและเปรียบเทียบคดี ให้บันทึกเพิ่มเติมท้ายสมุดรับคำกล่าวโทษเดิมซึ่งเคยได้บันทึกลงรับคดีนั้นไว้แล้วว่า “พนักงานสอบสวนได้มีหนังสือสถานีตำรวจ... ที่... ลงวันที่... ส่งตัวผู้ต้องหามาทำการเปรียบเทียบคดี โดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้ดำเนินการเปรียบเทียบคดี ตามคดีเปรียบเทียบที่... ลงวันที่... เป็นเงินจำนวน... บาท”
- กรณีพนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาฟ้องคดีต่อศาล
- กรณีพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ให้บันทึก “พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ตามหนังสือ ที่... เมื่อวันที่...”

- กรณีศาลมีคำพิพากษา ให้บันทึก “ศาลจังหวัด/แขวง... ได้มีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ... คดีหมายเลขแดงที่... เมื่อวันที่... ให้ลงโทษปรับ... บาท จำคุก... หรือ ให้อยกฟ้อง” แล้วแต่กรณี

๒.๓กรณีเป็นคดีที่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิด ให้บันทึกไว้ท้ายสมุดรับคำกล่าวโทษว่า “อยู่ระหว่างการสืบสวนติดตามตัวผู้กระทำความผิด” หากต่อมาคดีนั้นขาดอายุความ ให้บันทึกเพิ่มเติมว่า “คดีขาดอายุความ”

๒. ส่งของกลางให้กับผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์ของกลาง (ถ้ามี) และตรวจสอบผลการพิสูจน์ของกลางเพื่อใช้ประกอบในการกำหนดค่าปรับเปรียบเทียบคดี

การพิสูจน์ของกลาง

- ๑) คดีที่ต้องมีการพิสูจน์ของกลาง ได้แก่ คดีที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจพิสูจน์ของกลาง (คดีที่ไม่ระบุไว้ไม่ต้องการตรวจพิสูจน์ของกลาง)
- ๒) ผู้พิสูจน์ของกลาง
  - สรรพสามิตพื้นที่ หัวหน้าฝ่ายกฎหมายหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าฝ่ายกฎหมาย เจ้าพนักงานสรรพสามิต ฝ่ายกฎหมาย (สำหรับคดีที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นภายในเขตท้องที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่)
  - สรรพสามิตพื้นที่สาขา หัวหน้างานจัดเก็บภาษีหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างานจัดเก็บภาษี (สำหรับคดีที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นภายในเขตท้องที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา)

ข้อสังเกต หากของกลางในคดีใด ผู้พิสูจน์ของกลางไม่อาจพิสูจน์หรือชี้ชัดได้ ให้ขออนุมัติอธิบดีเพื่อส่งของกลางพร้อมรายละเอียดให้ส่วนพิสูจน์และจัดการของกลาง สำนักกฎหมายดำเนินการตรวจพิสูจน์ได้

สำหรับของกลางในคดีใดมีความจำเป็นจะต้องตรวจพิสูจน์ในทางเคมีหรือทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลไปประกอบการลงความคิดเห็นในรายงานการตรวจพิสูจน์ของกลาง ให้กลุ่มวิเคราะห์สินค้าและของกลางมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ

- ๓) วิธีปฏิบัติในการตรวจพิสูจน์ของกลาง ให้ผู้พิสูจน์ทำการตรวจรับของกลางตามบันทึกการตรวจรับของกลาง และทำการตรวจพิสูจน์ตามวิธีการที่ระบุใน ๑) ของข้อ ๒ และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำบัญชีของกลางและรายงานการพิสูจน์ของกลาง ตามแบบ ส.ส. ๒/๔ โดยในบัญชีของกลาง และรายงานดังกล่าวให้ระบุรายการ ชนิด จำนวนของกลาง และผลการตรวจพิสูจน์

รายงานการตรวจพิสูจน์ ให้จัดทำขึ้น ๒ ฉบับ ฉบับแรกใช้แนบสำนวนการเปรียบเทียบคดี ฉบับที่สองเก็บไว้เป็นหลักฐาน ส่วนของกลางเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดการของกลางในคดีตามระเบียบกรมสรรพสามิต ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีกระทำผิดกฎหมายในหน้าที่กรมสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐

การคำนวณค่าภาษีของกลาง

กรณีที่ต้องประเมินมูลค่าของสินค้าเพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าปรับให้ผู้พิสูจน์ถือปฏิบัติตามลำดับ
ดังนี้

- ๑) ราคาขายปลีกแนะนำ
- ๒) มูลค่าของสินค้าชนิดเดียวกัน
- ๓) มูลค่าของสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
- ๔) ประกาศอธิบดีกรมสรรพสามิต เรื่อง กำหนดมูลค่าสินค้าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับ (ถ้ามี) เช่น ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง กำหนดมูลค่าสินค้านำเข้าสุบชนิดบุหรี่ยี่ห้อตรา เพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. ชี้แจงให้ผู้ต้องหาเข้าใจถึงความผิดที่เกิดขึ้นว่าเป็นคดีที่ทำการเปรียบเทียบคดีได้ พร้อมกำหนดจำนวนเงินค่าปรับเปรียบเทียบคดี

- ชี้แจงว่าเป็นคดีที่ทำการเปรียบเทียบคดีได้

- กำหนดจำนวนเงินค่าปรับ การกำหนดจำนวนเงินค่าปรับในการเปรียบเทียบคดี ให้ผู้เปรียบเทียบคดีใช้ “ยี่ตอก” มิฉะนั้น ต้องขออนุมัติการกำหนดค่าปรับจากสรรพสามิตพื้นที่หรือผู้อำนวยการสำนักงานสรรพสามิตภาค แล้วแต่กรณี

๑) กรณีผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดี ให้ผู้ต้องหาจัดทำคำร้องขอให้เปรียบเทียบคดีตามกฎหมายในหน้าที่กรมสรรพสามิต (คด. ๑) ตามแบบที่กรมสรรพสามิตกำหนด

๒) กรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดี หรือยินยอมให้เปรียบเทียบคดีแต่ไม่ชำระค่าปรับ ให้แจ้งผู้จับเพื่อนำตัวส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี โดยไม่ต้องจัดทำหนังสือนำเสนอไปยังพนักงานสอบสวน

๔. จัดทำสำนวนคดี ตามลำดับ ดังนี้

๑) จัดทำบันทึกคำให้การของผู้กล่าวโทษ ตามแบบบันทึกคำให้การของผู้กล่าวโทษ (ส.ส. ๒/๕๔) ที่กรมสรรพสามิตกำหนด

๒) จัดทำบันทึกคำให้การของผู้ต้องหา ตามแบบบันทึกคำให้การของผู้กล่าวโทษ (ส.ส. ๒/๕๓) ที่กรมสรรพสามิตกำหนด

๓) จัดทำบันทึกการเปรียบเทียบคดี (ส.ส. ๒/๕๒) ที่กรมสรรพสามิตกำหนด

๕. การชำระเงินค่าปรับเปรียบเทียบคดี

เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี เจ้าหน้าที่ดำเนินคดี เจ้าหน้าที่การเงินหรือบัญชี หรือข้าราชการในหน่วยงานที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้มอบหมายหน้าที่เป็นหนังสือให้มีหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงินแล้วแต่กรณี ออกใบเสร็จรับเงิน โดยให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญที่ตอนล่างของใบเสร็จรับเงินและสำเนาใบเสร็จรับเงินนั้นด้วย เพื่อแสดงว่าผู้ต้องหาได้รับทราบและตรวจความถูกต้องแล้ว พร้อมทั้งส่งมอบใบเสร็จรับเงินต้นฉบับให้แก่ผู้ต้องหารับไป

การเปรียบเทียบคดีกรณีอื่น

ถ้าเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จับ ให้มีหนังสือนำส่งจากเจ้าพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน

การเปรียบเทียบคดีของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี มีขั้นตอนดังนี้

- ๑) เมื่อหน่วยงานที่มีหน้าที่เปรียบเทียบคดีได้รับคดีที่อยู่ในอำนาจการเปรียบเทียบคดีของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี และผู้ต้องหาร้องขอให้เปรียบเทียบคดี ให้ดำเนินการตามขั้นตอนการลงรับคดีของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีโดยอนุโลม และส่งของกลาง (ถ้ามี) ไปทำการตรวจพิสูจน์
- ๒) การลงมติของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ให้หน่วยงานดังกล่าวจัดทำหนังสือเชิญคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี เพื่อประชุมลงมติให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีมติอย่างไร ให้มีหนังสือแจ้งผลการลงมติดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทราบ โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ
- ๓) การชำระเงินค่าปรับ เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีมติให้เปรียบเทียบคดี โดยกำหนดจำนวนเงินค่าปรับแล้ว ให้ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับแก่หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นตามจำนวนที่กำหนดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการลงมติ และให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในวันที่ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับ หากผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลา หรือกรณีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเห็นว่า ไม่สมควรเปรียบเทียบคดี ให้หน่วยงานที่รับคดีส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป